

נתיבות יזעך

והוא מאמרים יקרים, שיחות מוסר וחיזוק משובבי
לב ונפש, שנאמרו בפני תלמידים מקשיבים בקול
חוצב להבות אש קודש, ושאתו כשאגת האר"י החי,
להנחילם נתיבות דעת התורה ועבודת השי"ת על
פרשת השבוע

ע"י מרן רבינו
הגאון רבי **אברהם יוסף ראזענבלום** זצוקלה"ה
ראש ישיבת שערי יושר

שמיני תשפ"ד

שנה ו' • גליון רצ"ג

תוכן העניינים
שמיני תש"ס
הביאור בסימני כשרות
בבהמות וחיות

הדמיון למלכות אדום ג

ההשחטה במלכות רומי ג

מעלה גרה - שמקלסת בפיה

להקב"ה ד

רשעת נבוכדנצר ד

שבחיו להקב"ה ה

ביאור עניני הסימנים ו

ההבדל בין סימני מציאה לסימני הכשרות

של הבהמות ז

סימני החזיר והגמל הם גוף הפסול ז

ביאור עז פנים לגיהנום ובושת פנים לגן

עדן ח

הסימנים בעזי ובושת פנים שגילו לנו

חז"ל ח

התוכן והצורה של יורשי גיהנום ונוחלי גן

עדן י

השקפת אנשי העולם היא להיפך י

השקפת חז"ל בזה יא

מי שיש בידו חידו"ת או טעיפס של רבינו, וכן מי שרוצה לנדב גליון של תורת רבינו - נא להתקשר למספר: 1-718-854-2290 EXT 9 או לפקס: 1-718-705-8608

חדש!

אפשר לשמוע השיחה הנדפסת
בניתבות יושר של כל שבוע במספר:
1-718-559-6660

כל הזכויות שמורות

למערכת חידו"ת של רבינו
ישיבת שערי יושר

בהוצאת מכון "שם עולם"

מכון לחקר כתבי יד - קורות קהילות ואישים

רח' שחל 5, בני ברק

טל: 03-5701977 פקס: 03-5701967

שמיני תש"ם

הביאור בסימני כשרות בבהמות וחיות

הדמיון למלכות אדום

ואמרו במדרש (ויקרא רבה יג, ה),
 'ואת החזיר כי מפריס
 פרסה. למה נמשלה [מלכות אדום]
 לחזיר, לומר לך, מה חזיר בשעה
 שהוא רובץ, מוציא טלפיו ואומר
 ראו שאני טהור, כך מלכות אדום
 מתגאה וחומסת וגוזלת, ונראת
 כאלו מצעת בימה'.

מלכות אדום מראה עצמה
 כאילו היא עושה צדק,
 אך האמת היא שמהותה של
 מלכות אדום היא שהם רעים
 ומושחתים, 'פארדארבען,
 שלעכט'. אלא שמראים עצמם
 כאילו שהן עושים טובה כמו
 החזיר שהוא בהמה טמאה,
 שמפריס פרסה כדי להראות את
 טלפיו ואומר 'ראו שאני טהור'.

ההשחתה במלכות רומי

ואמרו בהמשך דברי המדרש,
 'מעשה בשלטון אחד
 [שר בממלכת רומי], שהיה הורג
 הגנבים והמנאפים והמכשפים',

אך את זה לא תאכלו ממעלי
הגרה ומפריסי הפרסה,
את הגמל פי מעלה גרה הוא
ופרסה איננו מפריס טמא הוא
לכם (ויקרא י"א, ד).

בפרשה זו נכתבו סימני הטהרה
 של הבהמות והחיות.
 ונאמר שסימני הטהרה של
 הבהמות הם שיהיו מעלה גרה
 ומפריסי פרסה. ונאמר שהגמל יש
 לו מעלה אחת שהיא מעלה גרה,
 אבל מאחר שאינו מפריס פרסה
 טמא הוא.

ונאמר עוד בפסוק (ז), **'ואת**
החזיר כי מפריס פרסה
הוא ושסע שסע פרסה והוא גרה
לא יגר טמא הוא לכם, שכדי
 שהבהמה תהיה טהורה זקוקה
 הבהמה לשני המעלות, שתהיה
 מעלה גרה וגם מפריס פרסה. אבל
 הגמל שהיא מעלה גרה ולא מפריס
 פרסה וכן החזיר שמפריס פרסה
 אבל לא מעלה גרה טמאים הם
 לאכילה.

לגבי השבח שאמר נבוכדנצאר אמרו בגמרא (סנהדרין צב:), שנבוכדנצאר הרשע היה רשע גדול ובעל כוח גדול, שהיו לו כוחות נפשיים למעלה מהטבע, 'ער האט געהאט אויסערגעווענדליכע כוחות, נפשיות'דיגע כוחות'.

רשעת נבוכדנצאר

ואמרו בגמרא, שבשעה שהגלה נבוכדנצאר הרשע את ישראל, היו בהן בחורי ישראל שהיו מגנין את החמה ביופיין. דבר זה הפריע מאוד לבבליים, לפי שחששו מנשותיהן הבבליות שיסתכלו על בחורי ישראל שהיו נאים ביותר, כמו שהעידו חז"ל עליהם שהיו מגנין את החמה ביופיין.

כשהגיעו שרי בבל לפני נבוכדנצאר וסיפרו לו על כך, ציווה המלך והרגום. לאחר שהורגם, הגיעו שוב השרים לנבוכדנצאר ואמרו שעדיין נשיהם חושבות על בחורים אלו, שזו תארם עדיין עומד בפניהן אף על פי שכבר נהרגו, וציווה המלך שירמסו אותם כדי שלא יהיה פניהם ניכרות. עד כדי כך היתה רשעת נבוכדנצאר גדולה.

שהיה נראה כאדם הגון שהורג גנבים, מנאפים והמכשפים, 'גחין ואמר לסקנליטין, שלושתן עשיתי בלילה אחד'. שלמרות שידע שכל שלושת העבירות מי שעובר עליהם הוא עצמו היה הורגם, והוא עצמו עבר בלילה אחד על כל שלושת החטאים.

זהו הדמיון של מלכות אדום לחזיר, שמראה עצמו כאילו שהוא טהור, שמוציא טלפיו ואומר ראו שאני טהור, אבל האמת הוא שהוא טמא. וכך היה גם אותו שלטון, שעל כל שלושת החטאים שהיה מעניש עליהם לאחרים במיתה, הוא עצמו היה מושחת שעבר על כל שלושת החטאים בלילה אחד.

מעלה גרה - שמקלסת בפיה

להקב"ה

עוד אמרו במדרש (שם), 'דבר אחר, את הגמל זו בבל. כי מעלה גרה היא, שמקלסת להקדוש ברוך הוא'. כמו שהגמל מעלה גרה בפיה, כך בבל משבחת את הקב"ה בפיה. 'רבי ברכיה ורבי חלבו בשם ר' ישמעאל בר נחמן, כל מה שפרט דוד'. כל השירות ותשבחות שאמרם דוד המלך בתהלים, 'כלל אותו רשע בפסוק אחד'.

וטפחו לו לאותו רשע על פניו והלכו להם. ובפירושו השני מבאר רש"י, שמאותן עצמות של בחורי ישראל היה לו כלים, לפי שהעצמות היו עצמות נאים ביותר, ועשה מהם כלים נאים, וכשהגיעה שעה שחיו, טפחו לו על פיו כשרצה לשתות בהם.

שבחיו להקב"ה

מעשה זה היה בשעה שהפיל נבוכדנצאר הרשע את חנניה מישאל ועזריה לכבשן האש, ונבוכדנצאר ידע שהעצמות האלו הם העצמות של בחורי ישראל שציווה להורגם, 'אמר, מה טיבן של אלו, אמרו לו חבריהן של אלו מחיה מתים בבקעת דורא. פתח ואמר, 'אתוהי כמה רברבין ותמהוהי כמה תקיפין מלכותיה מלכות עלם ושלטניה עם דר ודר' (דניאל ג, לג).

שבחים אלו שאמר נבוכדנצאר שירות ותשבחות להשי"ת באופן נפלא, 'אמר רבי יצחק, יוצק זהב רותח לתוך פיו של אותו רשע, שאילמלא בא מלאך וסטרו על פיו, ביקש לגנות כל שירות ותשבחות שאמר דוד בספר תהלים'.

ואמרו בגמרא, שלאחר מכן היה המעשה שהקים נבוכדנצאר הרשע עבודה זרה גדולה, וסמוך לעבודה זרה העמיד כבשן האש, וציווה לכל בני מדינתו שישתחוו לצלם, ומי שלא ישתחוה לצלם יורקו אותו אל תוך כבשן האש. והיו שם חנניה מישאל ועזריה שהיו צדיקים גמורים, והכריחו אותם לבוא בסמיכות לאותה עבודה זרה, אך הם לא השתחוו לצלם, וורקו אותם אל תוך כבשן האש, ובא מלאך והצילם מן האש.

שם המקום שהרגו ורמסו בחורי ישראל היתה בבקעת דורא. ואמרו בגמרא, 'בשעה שהפיל נבוכדנצאר הרשע את חנניה מישאל ועזריה לכבשן האש, אמר לו הקדוש ברוך הוא ליחזקאל הנביא, לך והחיה מתים בבקעת דורא. כיון שהחיה אותן, באו עצמות וטפחו לו לאותו רשע על פניו'.

מהו הכוונה שבאו העצמות וטפחו לו לאותו רשע על פניו. פירש רש"י בשני אופנים, בפירוש הראשון מבאר רש"י שהעצמות של המתים קמו לתחיה, ובתחילת תחייתם כשקמו לתחיה, הגיעו העצמות מן הבקעה

תבואה ברשות היחיד, ושאר הדברים שנמנו במשנה.

ההבדל בין סימני מציאה לסימני הכשרות של הבהמות

לעומת זה מצאנו שגם לגבי בהמות טהורות וטמאות יש 'סימנים' של מעלה גרה ומפריסי פרסה. אבל צריך להבין שיש הבדל גדול בין סימנים אלו לסימנים אלו. שכן הסימנים של 'מציאות', או כשמוצאים אדם מת וצריכים להתיר את האשה על פי סימנים כדי לדעת מיהו האישה.

כשמוצאים מעות יש הבדל בין המעות היו מפוזרות לבין מעות שנמצאו בסדר מסויים. המעות הם אותם מעות. ההבדל הוא רק שכאן מצאו את המעות כשהן מפוזרים, וכאן מצאו את המעות כשהם מסודרים ביחד בסדר מסויים.

סימני החזיר והגמל הם גוף הפסול

אך הסימנים של טהרה וטומאה שונים הם. דעל הסימן של מעלה גרה מבאר במדרש שמעלה גרה הוא סימן של הקילוס להקב"ה. והיינו שהסימן אינו דבר נפרד מהגוף אלא הסימן הוא עצם

נבוכדנצאר היה בעל מוח גדול, ואילו לא היה הגיע המלאך והכהו על פיו שלא יוכל להמשיך לומר שירות ותשבחות, הרי שהיה אומר שירות ותשבחות באופן שהיה מבייש השירות ותשבחות שאמר דוד המלך בתהלים.

וזהו מה שאמרו במדרש 'את הגמל זו בבל, כי מעלה גרה היא, שמקלסת להקדוש ברוך הוא', שנבוכדנצאר אמר שירות ותשבחות להשי"ת.

מבואר מדברי המדרש מהו הסימן טהרה של מעלה גרה שיש לגמל, שאומר שירות ותשבחות להשי"ת. והענין של מפריס פרסה של החזיר, בזה הוא מרמזה את הבריות, שמראה שהוא טהור על אף שהוא טמא.

ביאור עניני הסימנים

לבאר ענין ה'סימנים'. הנה במסכת בבא מציעא יש פרק שלם "אלו מציאות", בו מבואר איך מחזירים אבידה על פי 'סימנים'. ומנו במשנה שם כמה דברים שהם סימן להחזיר את האבידה על פיהם. כגון כריכות

הדבר, ידי סימנים זענען נישט קיין צוגעטשעפעטע סימנים'.

הטומאה. אין זה סימן, אלא שזהו עצם הטומאה.

כשנאבד לאדם כובע או בגד עליון, הרי שיש לו סימן שבכובע העליון היה רשום הראשי תיבות של שמו או שעל הבגד עליון רשום שמו. היינו שכל הבגדים הם שווים, הבגד של ראובן דומה לבגדו של שמעון, והכובע של ראובן דומה לכובעו של שמעון. אלא שבכובעו של שמעון נרשם הראשי תיבות של שמו של שמעון, ובכובעו של ראובן נרשם הר"ת של שמו של ראובן. זהו סימן שבא מבחוח, 'דאס הייסט אַ צוגעטשעפעטער סימן'.

כמו שרץ מת שמטמא. שסיבת הטומאה אינה משום שהשי"ת נתן לנו סימן מבחוח שהשרץ המת היא הסימן שהשרץ מטמא, והיא כדי שיכירו עליו שהיא מטמא, אלא שעצם מיתת השרץ זהו סיבת הטומאה, והגורם לטומאת השרץ הוא מיתתו של השרץ, וכשהשרץ חי היא אינה מטמאה. וכמו כן לגבי סימני טהרה וטומאה של הבהמות.

אמנם זהו סימן טוב ומשיבים את האבידה על פי סימן זה. אבל זהו סימן שבא מבחוח, 'א צוגעטשעפעטער סימן'.

אך בנוגע לאבידה שמחזירים על פי סימנים, בזה די בסימן שניתוסף בחפץ מבחוח, 'א צוגעטשעפעטער סימן איז אויך גוט'. אם על הכובע נרשם ראשי תיבות של שם ראובן זהו סימן טוב, שאפילו אם הכובע של ראובן והכובע של שמעון שווים הם, די בסימן הבא מבחוח להורות לנו מי הם בעליה.

אך הסימנים של טהרה וטומאה, אין הכוונה שהגמל והחזיר הם בעצם בהמות טמאות, והקב"ה רצה להראות לנו איזה מין טהור הוא ומהו מין טמא, ועשה לנו סימנים שהבהמות הטהורות מעלי גרה ומפריסי פרסה המה.

מה שאינו כן לגבי הסימנים של טהרה וטומאה, שם אין זה סימן חיצוני, הענין אינם הסימנים, שהגמל הוא מין טמא וכדי שנדע שהגמל הוא טמא, עשה השי"ת שהגמל לא יהיה מפריס פרסה, או שהחזיר הוא טמא, וכדי שנדע

אין הדבר כך, אלא מה שהבהמה אינה מעלה גרה או שאינו מפריס פרסה, זה גופא היא סיבת

ושפיכות דמים וגניבה. לא נתפרש בשום מקום שעל עזות פנים יורשים גיהנום, או שבעל בושת פנים יקבל גן עדן.

אם כן, יש להבין מהו כוונת המשנה 'עו פנים לגיהנם ובושת פנים לגן עדן', וואס איז דאס'.

הסימנים בעזי ובושת פנים שגילו לנו חז"ל

"אין די ספרים שטייט אזוי. אוודאי פאר עזות פנים קריגט מען נישט קיין גיהנום, און פאר בושת פנים קומט נישט קיין גן עדן. ס'איז אבער אַ סימן וואס מ'איז".

"איינער וואס איז אַ עזות פנים, דאס איז אַ סימן אז ער איז אַ גיהנום מענטש, און מסתמא ליגט שוין אין איהם גענוג, דאס איז נישט קיין צוגעטשעפעטער סימן, דאס ווייזט אויף גיהנום".

"אז עשיו איז אריינגעקומען צו יצחק, איז דער גיהנום אריינגעקומען. וואס הייסט אז דער גיהנום אריינגעקומען. ס'שפיהרט זיך פון איהם ארויס דער גיהנום. און ווען יעקב איז

שהחזיר הוא טמא, עשה השי"ת שהחזיר לא יהיה מעלה גרה. אין הדבר כך, אלא הא גופא מה שהחזיר אינו מעלה גרה, שאין לו הכוח לקלס השי"ת, זהו הענין של תומאתו.

זהו המשל מה שהביאו במדרש שסימני הטומאה של הבהמות הם כנגד האומות, של בבל או אדום.

ביאור עז פנים לגיהנום ובושת פנים לגן עדן

שנינו באבות (פרק ה, כה), 'עו פנים לגיהנם ובושת פנים לגן עדן'. מפשטות המשנה משמע, שהכוונה היא שהמחוצף ועז הפנים יורשים גיהנום, ומי שיש לו בושת פנים יורש גן עדן.

אך אי אפשר לפרש כן, שכן בכל התורה כולה וגם ברמב"ם לא נתפרש שמי שמעיו פניו עונשו גיהנום. גם לא נתפרש בשום מקום שמי שיש לו בושת פנים שכרו גן עדן.

זה פשוט, שכדי לנחול גן עדן צריכים לקיים תורה ומצוות ומעשים טובים. וכדי לרשת גיהנום צריכים לעבור על חילול שבת ומאכלות אסורות, רציחה

סימנים פון אַ גן עדן מענטש, אינדלקייט, בושת פנים, דאס איז די סימנים פון אַ גן עדן מענטש. חוצפה, גראבקייט, עזות פנים, די סימנים פון אַ גיהנום מענטש."

כוונת המשנה מבוארת בספרים, שבאמת על עזות פנים לא נענשים בגיהנום, ועל בושת פנים לא זוכים לגן עדן. אך מידות אלו גילו לנו חז"ל שהם סימנים על מהות האדם.

מי שיש לו עזות פנים זהו סימן שהוא שייך לגיהנום. היינו שמן הסתם יש בו מעשים שמחמתם יירש גיהנום. הסימן של בעל העזות פנים, אינה סימן חיצוני, אלא שהיא מראה שאיש זה יירש גיהנום.

אנו רואים שבשעה שנכנס עשיר לציחק נכנסה עמו גיהנום. ומהו הכוונה שנכנס עמו גיהנום, אלא הכוונה היא שהרגישו אצלו את הגיהנום. וכשנכנס יעקב לציחק נכנסה עמו גן עדן. והכוונה שהרגישו איך שנודף ממנו גן עדן.

מי שיש בו עזות פנים זה מראה עליו שהוא יירש גיהנום, כי מן הסתם נמצא בתוכו כבר כל הגיהנום כי הוא איש שירש גיהנום. על אף שבוודאי יוכל

אריין געקומען צו יצחק, איז דער גן עדן אריינגעקומען. וואס הייסט דער גן עדן אריינגעקומען, ס'שפיהרט זיך, ס'האט זיך ארויס געשפיהרט."

"**דער** עזות פנים, דאס איז אַ גיהנום מענטש. און מסתמא ליגט שוין אין איהם דער גאנצער גיהנום. דאס איז אַ גיהנום מענטש. אוודאי מ'קען תשובה טוהן, אבער ס'איז אַ גיהנום מענטש."

"**א** בושת פנים, דאס איז אַ קאנדידאט פון גן עדן, אוודאי אז ס'וועט זיין אַ בושת פנים, אז מ'וועט טוהן עבירות און מ'וועט נישט טוהן מצוות, וועט מען נישט אריינקומען אין גן עדן, אבער דאס איז אַ סימן..."

"**אז** דער מענטש האט אסאך תורה מצוות און מעשים טובים וועט ער נישט אנקומען דווקא אין גיהנום. אבער דאס איז דער מין מענטש וואס די סימנים זענען, סימני גיהנום איז דא אין דער מענטש."

"**חז"ל** לערנען אונז אזוי. דאס איז די צורה, דאס איז דער תוכן פון אַ גיהנום מענטש. דער תוכן און די צורה און די

וואס בין איך'. כשהאדם רוצה למדוד כמה מצוות ומעשים טובים יש לו וכמה עבירות יש לו, זהו דבר קשה מאוד. מי יכול למדוד החשבון של המצוות והעבירות.

אלא שחז"ל הראו לנו סימנים שהאדם יכול לדעת מיהו ומה מהותו. האדם יכול לראות הסימנים בעצמו, האם הוא יורש גיהנום או גן עדן, 'צו ביסטו אַ גיהנום מענטש, צו ביסטו אַ גן עדן מענטש'.

אלו הם הסימנים, עדינות, בושת פנים, איידלקייט, ההיפך של חוצפה, זהו אדם ששייך לגן עדן, 'דאס איז אַ גן עדן מענטש'. אבל מי שיש בו מידת החוצפה, זהו סימן שהוא יורש גיהנום, דאס איז אַ גיהנום מענטש'.

השקפת אנשי העולם היא להיפך

אצל אנשי העולם הכל להיפך. אצל האנשים הגסים והעמי הארצות או אלו שאינם מאמינים בתורה, 'די גראבע די פראסטע וועלט, עמי ארצים אדער נישט מאמינים בתורה', השקפתם היא להיפך.

אצלם מי שמעיו פנים, שיודע לצעוק ואינו נכנע לשני,

לחזור בתשובה, אבל במהותו הוא שייך לגיהנום.

אך מי שיש בו בושת פנים, הריהו נוחל גן עדן. וזה ודאי שאם בעל בושת פנים יחטא בחטאים ולא יקיים מצוות, הרי שלא יכנס לגן עדן. אך זהו ענין הסימנים שהעידו חז"ל... (חסר קצת מההקלטה).

והנה מי שקנה הרבה תורה ומצוות ומעשים טובים, בוודאי שלא יגיע בסוף לגיהנום. אבל העו פנים זהו מין אדם שיש בו סימני גיהנום.

התוכן והצורה של יורשי גיהנום ונוחלי גן עדן

חז"ל מלמדים אותנו, שזהו הצורה והתוכן של מי שירש גיהנום. והתוכן והצורה והסימנים של הנוחל גן עדן הוא עדינות הנפש, בושת פנים. אלו הם הסימנים של הנוחל גן עדן. ואילו חוצפה ועזות פנים, אלו הסימנים של היורש גיהנום.

כשאדם רוצה למדוד עצמו מהו מצבו, 'ביי וואס האלט ער', האם יש לו סימני גיהנום או אולי הוא האיש שיש לו סימני גן עדן. מיהו ומהו, 'ווער בין איך,

ופחדן, 'ער איז אַ מורא'דיגער, ער איז אַ שעמעדיגער, אלו הם סימנים של מי שנוחל גן עדן. זהו השקפת התורה!!!

החזיר מראה שיש לו סימני טהרה, מראה שיש לו רגליים כשרות, כי הוא מפריס פרסה. זהו סימנו של החזיר. בתוכן אין בו מאומה, אבל הוא מראה סימני טהרה. זהו הסימן של החזיר.

"די תורה לערענט אונז השקפת התורה, דער דעת תורה, ווי די תורה קוקט די סימנים פון אַ מענטש, און ס'איז ממש דער היפך פון אַ קוק פון די השקפה פון פראסטע עמי הארצים אין די וועלט".

התורה מראה לנו השקפת התורה, מהו דעת תורה, איך התורה רואה הסימנים של האדם, והם ממש ההיפך מהשקפתם של יושבי קרנות ועמי הארצים שבכל העולם.

'ער לאזט נזיך נישט', ומשיב לשני, זהו אדם מן השורה, דאס איז אַ לייטישער מענטש'. ואילו מי שהוא בעל ברשת פנים ואינו משיב למחורפיו דבר, או משום שאינו יכול לענות או משום שאינו רוצה לענות, מסתכלים עליו כעל 'שלימזל' ולא יוצלח.

השקפת חז"ל בזה

אך השקפת חז"ל הוא להיפך, 'חז"ל קוקען אויף דעם אבער פארקערט'. מי שהעולם סבורים עליו שהוא מוצלח, 'א טויגליכער, אַ לייטישער מענטש', שבידו לענות ועתו לא מתעסקים, 'מיט איהם קען מען זיך נישט ארום שפיהלען', כי הוא יודע לענות בחריפות, 'ער לאזט זיך נישט'. חז"ל אומרים שבאדם זה הם רואים בו סימנים של גיהנום.

ולהיפך, מי שהעולם רואים בו שאינו מוצלח, 'ער טויג נישט', שהרי הוא ביישן

זכה וזכה את הרבים, זכות הרבים תלוי בו

היות שזכינו ב"ה והגליון השבועי מופץ בכמה ערים, יש הזדמנות למי שליבו חפץ לזכות את הרבים ולקחת חבל בהוצאות ההפצה של הגליון בעירו, ויבוא על שכרו.

אפשר לפנות למערכת חידו"ת של רבינו,
למספר טעלעפאן 9 EXT 2290-854-718-1.

בברכה והערכה
מערכת החידו"ת של רבינו